

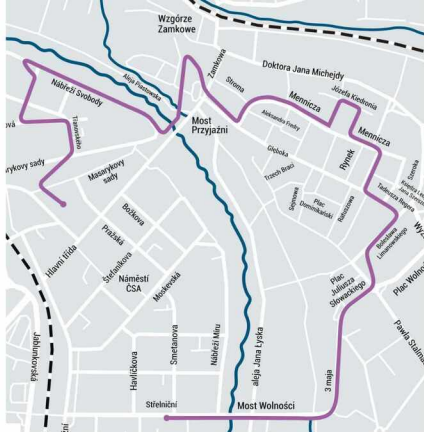
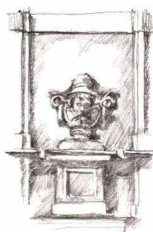

EXPEDICE OBJEVŮ:

Zdánlivě obyčejná místa

LEGENDA

Těšínské secesní domy

Mnoho domů v Českém Těšíně je zdobeno v uměleckém stylu užívaném na přelomu 19. a 20. století, tzv. Belle Époque a upřednostňuje přírodní tvary, zejména listy a květy, a také téma ženy. Ano, jedná se o secesi. Stavitelem jednoho z nich byl jistý Adalbert Krásný, jehož iniciály dodnes zdobí vchodové dveře na Střelníční ulici.

Jak byste ozdobili vaši školu? Připravte návrh, popište jej, a návrhy vystavte.

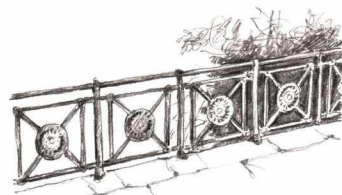
Víte, proč se Střelníci říká Střelnice?

Připravte společně přehled volnočasových aktivit, kterých se účastní holky a kluci z vaší třídy.

Wagnerův můstek

Toto místo zcela jistě neoplyvá zdařilou architekturou. Přesto tento nenápadný můstek se může právem pyšnit prvky, které navrhl jeden ze zakladatelů moderní evropské architektury, Otto Wagner. Wagnerovy práce jsou viditelné hlavně ve Vídni. Odkud se takový můstek v Těšíně vzal? Popřemýšlejte.

Ze svého jména a příjmení vytvoř iniciály, ozdob je nebo zašifruj do kruhu či čtverce (15 cm x 15 cm). Udělejte společnou tabuli všech zašifrovaných jmen.

Socha Měška I. Těšínského

V polovině kopce se s důstojností sobě vlastní dívá na Těšín kníže Měšek I. Těšínský, zakladatel těšínské linie rodu Piastovců. Vytvořil samostatné knížectví s centrem v Těšíně. Za jeho vlády se náš region začal významně rozvíjet.

Myslíte si, že Měšek I. Těšínský je vyobrazen na nějaké bankovce? Vyhledejte, kdo je zobrazen na bankovkách:

10 zł	100 Kč
20 zł	200 Kč
50 zł	500 Kč
100 zł	1 000 Kč
200 zł	2 000 Kč
500 zł	5 000 Kč

Generální štáb rakousko-uherské armády

Dnes v budově sídlí střední škola I Liceum Ogólnokształcące im. Antoniego Osuchowskiego. Ne vždy však bylo město Těšín rozděleno státní hranicí. Více než 400 let bylo Těšínsko a s ním také Těšín součástí rakousko-uherské monarchie. Během 1. světové války bylo město Těšín velmi důležitým centrem tohoto konfliktu a v budově se nacházel Generální štáb rakousko-uherské armády.

Kdy se obě města rozdělila, na konci 1. světové války nebo později?
Dokážete určit rok?
Období 1. světové války Rozdělení Těšínska

Klášter františkánů – ul. Szersznika

V této budově založil kněz L. J. Šeršník na počátku 19. století první veřejné muzeum ve střední Evropě.

V tabulce jsou vypsané adresy jednotlivých muzeí. Doplněte, o jaká muzea se jedná. U muzea, které jste již navštívili, udělejte hvězdičku. Muzeum, které neznáte, navštivte.

Český Těšín, ul. Hlavní 15		
Cieszyn, ul. Fryszacka 2		
Open Air Museum		
Cieszyn, ul. Głęboka 50		
Cieszyn, Tadeusza Regeera 6		

Park Míru

V parku Míru (Park Pokoju) v Těšíně nejsou jen lavičky – historie je všude kolem.

Proč se park u muzea jmenuje „park Míru“ (Park Pokoju)?
O jaký mír se jednalo?

- A) česko-polský
- B) rakousko-pruský
- C) francouzsko-ruský

Název se váže k evropským událostem na konci 18. století. I když Bavorsko leží daleko, to, kdo se stane jeho novým vládcem, ovlivňovalo celé okolní země, třeba i Těšín, protože tehdy patřil Habsburskému, kteří o Bavorsko hodně stáli. Správná odpověď je B, přečti si vysvětlení.

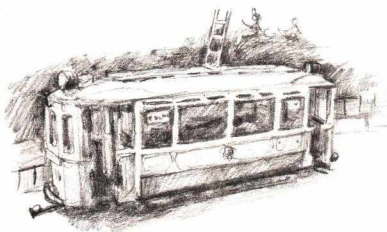
Katův dům

Ve městech najdeš stopy míst, která už zmizela, a přesto zanechala nějaké tajemno. Jedním z takových míst je právě toto. Zde bydlela osoba, která vykonávala exekuce.

Kat byl respektován kvůli své funkci, často byl dobře placený, měl dobré právní postavení. Společensky však byl izolovaný. Lidé se často vyhýbali kontaktu s katem, protože jeho práce byla považována za „nečistou“ a nebezpečnou.

Jaká povolání již dnes neexistují? Je tomu tak na celém světě?

Těšínská tramvaj

Na začátku 20. století oba břehy řeky Olzy spojila tramvaj, těšínská. I přesto, že svému účelu sloužila pouhých deset let, zapsala se jako symbol obou Těšínů a její replika zdobí pravý břeh řeky pod zámeckým vrchem.

Vysvětli, co znamená, že jezdila „od slunce východu do slunce západu“.

Sochy sv. Jana Nepomuckého v Těšíně

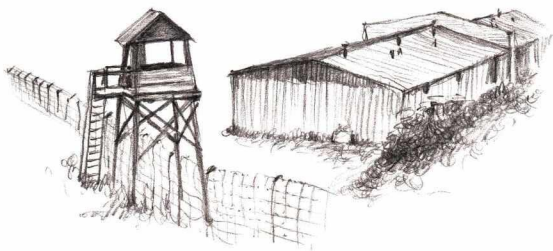
Jan Nepomucký byl český kněz (14. století), zpovědník královny, který vždy dodržoval zpovědní tajemství. Král Václav IV. po něm chtěl, aby mu prozradil, co mu královna řekla při zpovědi, ale Jan to odmítl. Za svůj postoj byl mučen a nakonec roku 1393 shozen z Karlova mostu do řeky Vltavy. Podle pověsti se nad místem jeho smrti objevilo pět hvězd. Právě proto bývá zobrazován se svatozáří s pěti hvězdami. Jan Nepomucký je dnes považován za symbol odvahy, mlčenlivosti a věrnosti svému svědomí. Jeho sochy stojí u mnoha mostů v Česku i v zahraničí. V Těšíně je socha umístěna ve výklenku u mostu Přátelství. Ta druhá, českotěšínská, stávala asi také u řeky. Nyní stojí v Masarykových sadech.

Porovnejte obě sochy, mají stejné atributy?

STALAG (z něm. zkratka pro Stammlager)

Tak jak to v životě a historii chodí, dobré časy střídaly časy smutné a zlé. Je však třeba i takové časy připomínat, aby se už nikdy neopakovaly. Toto místo vypadalo ještě před 80 lety úplně jinak a patřilo k těm nejtragičtějším místům na mapě tehdejšího Českého Těšína. Místo rodinných vilek zde byly dřevěné dlouhé baráky obehnané ostnatým drátem, kde za 2. světové války Němci věznili vojáky protihitlerovské koalice.

O jaký typ tábora se jednalo? Dokážete zjistit více podrobností (např. Jakých národností byli věznění vojáci? Znáte jiná podobně tragická místa?) Proč si myslíte, že je důležité nezapomínat na takové události?

Jiná místa, která jsme objevili:

.....

.....

.....

.....

.....

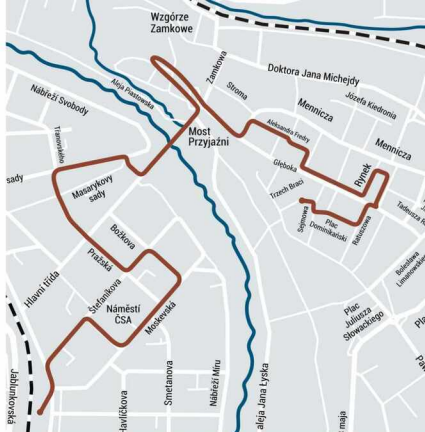
EXPEDICE MĚSTO:

O místech, která vypráví příběhy

Nádraží Český Těšín

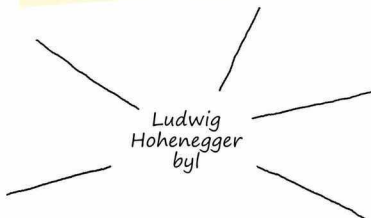
Věděli jste, že vlakové nádraží může být vstupní branou do města? Přesně jako v Českém Těšíně. Zdejší nádraží postavili v roce 1889 jako součást Severní dráhy císaře Ferdinanda, jedné z našich prvních železničních drah, která spojovala Vídeň s Haličí. Na její realizaci se podílel i známý průmyslník Ludwig Hohenegger, který ve vybudování dopravního uzlu viděl velkou příležitost pro místní kraj. A měl pravdu. Těšínské nádraží se stalo důležitým centrem a odpovídala tomu i honosná nádražní budova postavená v novorenesančním stylu. Podobně dnes najdete třeba v Bohumíně, Opavě či Bílsku-Bělé. Zde se zastavili třeba: císař František Josef I. i první československý prezident T.G. Masaryk, kteří městem projížděli. Co myslíte, líbilo se jim tady?

LEGENDA

Ludwig Hohenegger byl bohatý průmyslník i filantrop. Zkuste hádat, kdo je to filantrop?

Ludwig
Hohenegger
byl

Naplánujte cestu vlakem z Českého Těšína do:

	přestupy v:	doba cesty	cena
Brna			
Varšavy			
Bratislavy			
Paříže			
Vídně			

Náměstí v Českém Těšíně

Od brány vzhůru k srdci města! Tím je samozřejmě náměstí, kterému dominuje velkolepá radnice. Nechybí ji hodiny a bohatě zdobená barevná fasáda. Vybudována v roce 1928, symbolizovala rozvoj Českého Těšína, rozrůstajícího se v nové město. Jeho rozmachu musel ustoupit i dům vdovy Tetlové, který stával přímo na náměstí. Jeho tmavý půdorys vystupuje z dlažby. Je živou připomínkou dávné historie i osudu těšínské rodiny, která ve městě vlastnila cihelnu. Známou těšínskou postavou byl i Jiří Třanovský, který žil o dobrých 400 let dříve. V Těšíně se narodil a do dějin se zapsal jako vynikající evangelický kazatel, básník i „hitmaker“, který sepsal slavný zpěvník. Jeho působení připomíná pamětní deska přímo na budově radnice.

Co lze vyřídít na radnici?

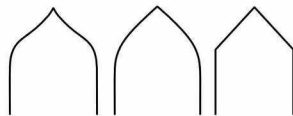

Sesbírejte odpovědi v celé třídě. Prohlédněte si fasádu radnice. Jaký tvar se na ní opakuje? Všimli jste si, že domy poblíž náměstí mají podobný vzor?

Synagoga Schomre-Schabos

Budova září do dálky svou světle červenou barvou. Vypadá o dost jinak než všechny ostatní, vidíte? Ta zvláštní okna, oblouky, vstup se sloupky jako do nějakého chrámu. To vše odkazuje na její význam. Kdysi dávno šlo totiž o židovskou synagogu, která měla sloužit těšínské židovské komunitě. A byla velmi posvátným místem. V roce 1928 ji postavilo sdružení Schomre-Schabos (to znamená „strážci šabatů“), které zde zřídilo modlitebnu, speciální část pro ženy a později i rituální lázně. Synagoga přežila i 2. světovou válku, po ní se však přestala používat. Lidé se z ní vytratilí a jako prázdný dům ji v roce 1967 odkoupil Polský kulturně-osvětový svaz. Dnes jde o kulturní památku a rozhodně stojí za pozornost, nemyslíte?

Načti kód a zjistiš, jakou barvu má budova.

Tohle je „oslí hřbet“ – speciální typ lomeného oblouku, který pochází už z dob gotiky. Nachází se na českotěšínské synagoze?

Víš, v čem spočívá rozdíl mezi gotickým a novogotickým architektonickým stylem?

Znáš nějakou budovu v gotickém a novogotickém stylu?

.....

.....

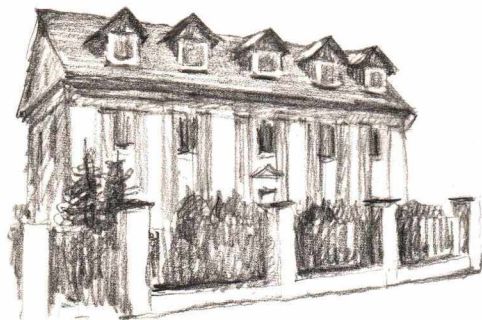
.....

Proč myslíte, že měly ženy v synagoze svou vlastní část? Napište, co vás napadne. Co znamená slovo synagoga? Zeptejte se AI a porovnejte s heslem ve slovníku. V obou městech se nachází mnoho kostelů různého vyznání. O čem to vypovídá?

Faustův dům

Necítíte náhodou kouř a dým? To bude tím, že se blížíte k tajemnému Faustovu domu v Masarykových sadech, nejstaršímu v Českém Těšíně. Podle legendy v něm měl žít obchodník, který podepsal smlouvu s ďáblem, a když ji nechtěl dodržet, prorazil s ním ďábel strop. Pravda to asi nebude, ve skutečnosti tu totiž žil kupec, který jen rád experimentoval s ohněm, a do jeho začouzených místností lidé nakukovali oknem. Jejich fantazie přitom jela na plné obrátky a vytvořili tak pověst o temných silách ukrývajících se za zdmi domu. Ten je ukázkou empírového sluhu a dnes už nic moc pekelného nepřipomíná. Anebo ano?

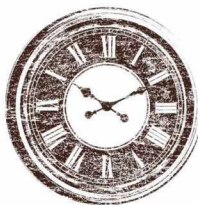

Najděte informaci o tom, v kterém roce byl Faustův dům postaven.

A) 1833, B) 1933, C) 1633

Podtrhni správnou odpověď.

Co se v domě mohlo kdysi odehrávat? Vytvoř svou vlastní verzi legendy a odvyprávěj ji.

Po levé straně Faustova domu je vidět hodiny na kostelní věži. Tak jak na většině historických a sa-
králních budov jsou na ho-
dinách římské číslice. Znáš
je všechny? Zapiš své da-
tum narození římskými
číslicemi:

.....

Avion

Na břehu řeky Olzy stála kdysi vyhlášená kavárna Avion. V roce 1933 ji otevřela židovská podnikatelka Rosalie Wiesner a bylo to stylové elegantní místo, kde se lidé scházeli na kávu, zákusky a zajímavé rozhovory. Z terasy nabízela skvělý výhled na řeku i most, který vedl na druhou stranu do Těšína. Bohužel ne na dlouho. V roce 1939 budova byla poškozena, když polští vojáci vyhodili do vzduchu nedaleký

most, a poté byla Němci zabrána jako židovský majetek. Její příběh však naštěstí neskončil - v roce 2010 byla postavena znovu podle původních plánů a dnes v ní také můžete posedět stejně jako spisovatelé a umělci téměř před sto lety. A užívat si k tomu výhled na obě strany řeky Olzy! Pouze zářivá světelná čára uprostřed mostu upozorňuje na skutečnou státní hranici, za kterou už na vás čeká Polsko.

Budova kavárny se vážně povedla. V čem je tak výjimečná? Co vůbec znamená slovo Avion? Každý nápad se počítá! Všimli jste ilustrace s mosaznou kostkou před kavárnou? Jedná se o Stolperstein. Víte, co to je?

Most, který spojuje

Most je jako kouzelník. Spojuje dva břehy, dvě ulice... Dovede spojit dvě města nebo dokonce dvě země. Pár kroků a ocitneš se v jiné zemi. Můžeš pozdravit „Ahoj!“ a odpovědět „Cześć!“ – a nikdo se tomu nediví. A když se díváš z mostu, máš pocit, že tohle město je vlastně jedno, jen má dva jazyky.

Přes Olzu vedou různé mosty: most Družby (Přátelství), Sportovní lávka u parku Adama Sikory, most Svobody u Střelnice a dál po proudu řeky - železniční most. Na výjezdu z Těšína, v Chotěbuzi, ční nad řekou most, který je víc než pouhá konstrukce z betonu a železa. Je to cesta, která spojuje sever s jihem.

 Kolik mostů je v Těšíně? (spočítej všechny)

Zámecký vrch

Vzhůru do kopce a hlouběji do historie na Zámecké návrší! Právě tady kdysi žila těšínská knížata z rodu Piastovců a stával zde jejich hrad, ze kterého vládli celému Těšínskému knížectví. Dnes nám o slavných časech vypráví kulatá románská rotunda svatého Mikuláše, jedna z nejstarších staveb v Polsku. Je tak významná, že ji najdete i na polské bankovce! Nedaleko ní se tyčí do výšky Piastovská věž, která na návrší stojí už více než 700 let. Kdysi sloužila k obraně, dnes vás vezme na cestu k nebi za výhledem na celé město i okolní kopce. Její menší sestra vzadu v rohu rozhledy moc nenabízí, důležitá ale byla taky, ne nadarmo se jí říká věž poslední obrany. Zámecký vrch prožil mnoho změn a v 19. století na úpatí Piastovské věže byl založen anglický park. V jeho sousedství najdete pivovar, oranžerii i hudební školu. Koukají tu tak na sebe celé dějiny, vidíte?

Na Zámeckém vrchu se nachází místo, odkud se otevírá výhled na všechno důležité – na historii, přírodu i všední život. Z tohoto místa se před tebou rozprostírá Těšín jako mozaika střech, uliček a mostů, a Olza protíná tento obraz jako stříbrná stuha. Přestože je to jen vyhlídkové místo, máš pocit, jako by ses na okamžik stal vládcem města – se svým vlastním královstvím střech, věží a vinoucí se řekou.

 Před tebou je prázdná mapa zámeckého vrchu. Navrhni jako architekt tento prostor.

Zámecký vrch

 Na Zámeckém vrchu najdeš i prosklenou oranžerii. Tušíš, k čemu sloužila?

Divadlo Adama Mickiewicze

Vítejte ve Vídni! Tedy té těšínské. Díky řadě historických budov a nezaměnitelné atmosféře se totiž Těšínu přezdívala *malá Vídeň*. Divadlo Adama Mickiewicze je přesně tou budovou, které město za své pojmenování vděčí. Majestátně stojí v centru malého náměstí. Člověk by u něj místo aut čekal zaparkované kočáry s koňmi. Tak dokonale historickým kouzlem dýchá na své okolí. Postavili jej totiž dva slavní vídeňští architekti Ferdinand Fellner a Hermann Helmer v roce 1910 a oba si dali záležet, aby divadlo bylo stylové, noblesní a nepřehlédnutelné – přesně tak, jako bývají divadla ve Vídni. Povedlo se jim to na jedničku. Bohatě zdobenou fasádu, protáhla okna i vysokou mansardovou střechu přehlédnout nejde. Tohle divadlo sice vypadá jako ze starých časů, žije ale nadále pořádně aktivním životem.

 Divadlo najdeš i v Českém Těšíně. Porovnej ilustrace a zapiš rozdíly.

Těšínské divadlo

Teatr im. Adama Mickiewicza

Náměstí (Rynek)

Hlavní těšínské náměstí neboli Rynek je skutečnou perlou Těšínského Slezska – tady bije historické srdce města, které kdysi bylo jedním. Uprostřed náměstí se nachází kašna. Zdobí ji socha svatého Floriána, patrona všech hasičů. Ti mívají ve městě hodně naplno – původně dřevěné domy často hořely a několikrát shořela dokonce většina města! Díky tomu pak kolem náměstí vyrůstaly nové kamenné domy, s podloubími a krásně zdobenými fasádami. Byly svědkem nekonečného množství trhů, setkávání a slavností, které se na náměstí odehrávaly. A odehrávají dodnes! Protože srdce města přece musí stále pulzovat.

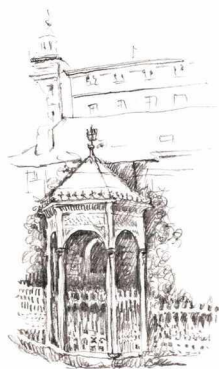
A když se po dlážděných uličkách zatouláš do okolí náměstí, pocítíš atmosféru prolínání polské, české, židovské a rakousko-uherské kultury.

Jak by mělo vypadat ideální náměstí? Co vše na něm nesmí chybět? A co byste naopak vynechali? Navrhněte jej nyní společně – pište či kreslete, je to jen a jen na vás. Uspořádejte výstavu všech projektů, diskutujte a obhajujte své nápady.

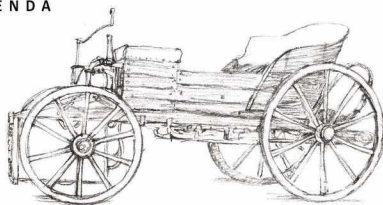
Studna Tří bratří

To nejlepší na konec! Jedním z nejznámějších historických míst v Těšíně je studna Tří bratří. Právě u ní totiž prý všechno začalo! Podle legendy se tu u pramene setkali tři bratři – Bolek, Lešek a Těšek – kteří se tak moc těšili ze svého setkání, že založili město Těšín. Legendu se všemi důležitými detaily oživil Alois Kaufmann a podařilo se mu vytvořit dokonalejší na svou dobu turistický produkt. V roce 1817, když město navštívil císař František I., tuto legendu místní kronikář a purkmistr vládci s nadšením vyprávěl. Tomu se legenda zalíbila, zanedbaná studna už ale méně, a tak na císařův popud dostalo místo nový kabát. V roce 1868 byl nad studnou postaven litinový altán vyrobený v Arcivévodské huti v Třinci, a její kariéra, coby historické památky, mohla směle začít. Stala se symbolem přátelství a společné historie obyvatel Těšína, kteří každoročně slaví „Svátek Tří bratří“ připomínající jak slavnou legendu, tak společně kořený obou měst.

Co si představuješ pod pojmem turistický produkt? Je studna Tří bratří takovým produktem?

Viš o nějakém místě v okolí školy nebo bydliště, které by se mohlo více zviditelnit a ukázat jako turistický produkt?

Josef Božek (pamětní deska, ul. Szeroka)

Josef Božek (1782–1835) byl mechanik a vynálezce. Narodil se na Těšínsku, studoval v Těšíně a později žil v Brně a v Praze. Byl opravdovým průkopníkem techniky – první v českých zemích postavil parovůz, tedy stroj na páru.

Kromě parovozu vymýšlel a stavěl i další zajímavé stroje, které pomáhaly lidem nejen v průmyslu a běžném životě. Díky jeho nápadům a odvaze posouvat techniku dopředu, se stal jednou z nejvýznamnějších postav českého strojírenství 19. století.

Josef Božek studoval v Těšíně a Brně, měl však obrovskou touhu se vzdělat dále, a proto se vydal pěšky z Brna do Prahy. Jak dlouho mu cesta pěšky mohla trvat? Jakou cestu či prosteřdek by volil dnes? Představte si, že jste Josef Božek a chcete se vydat na takovou cestu. Jaké jsou možnosti dnes? Připravte v týmech plán cesty.

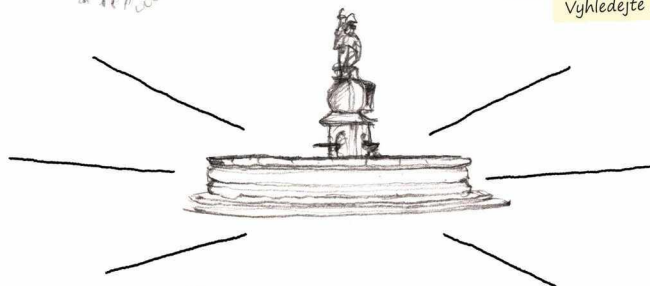

Alžběta Lukrécie (nárožní dům, Rynek 18)

Alžběta Lukrécie (1599–1653), těšínská kněžna, která žila před více než 400 lety. Byla poslední z mocného rodu Piastovců a během těžké třicetileté války dokázala statečně vládnout svému knížectví. Stala se jednou z nejvlivnějších žen své doby. Zemřela v domě u těšínského náměstí.

Jak dlouho trvala třicetiletá válka?
Vyhledejte základní informace.

Mohla kněžna ze svých oken
na náměstí vidět kašnu se
sochou sv. Floriána?
K čemu kdysi sloužila kašna?
Zapište všechny nápady.

Viola Alžběta Těšínská

Přemysl I Nošák

Alois Kaufmann (radnice, Rynek 1)

Alois Kaufmann (1773–1847) je doposud nejdelší plnicí funkce starosty města. Tehdy se takové funkce říkalo purkmistr. Psal také kroniku města Těšína, a legendu o založení Těšína dokonce převyprávěl samotnému císaři.

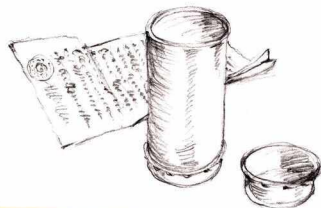
Načtu kód a dozvíš se více.

Chystáte se vytvořit časovou schránku, která bude pečlivě uzavřena a uložena pro budoucí generace. Až ji za mnoho let někdo otevře, uvidí, jaký byl náš život a náš svět okolo roku 2026. Co byste dali dovnitř kapsle? Kam byste časovou schránku umístili?

=	x
.....	
.....	
.....	
.....	

Obě města, Český Těšín a Těšín, mají své erby. Dívej se pozorně, dokážeš najít rozdíl na obou erbech? Zapiš je. Co mají naopak společné?

PO

ÚT

ST

ČT

PÁ

PN

WT

SR

CZW

PT

Kdo je starostou Českého Těšína, a kdo Těšína?

.....

.....

.....

.....

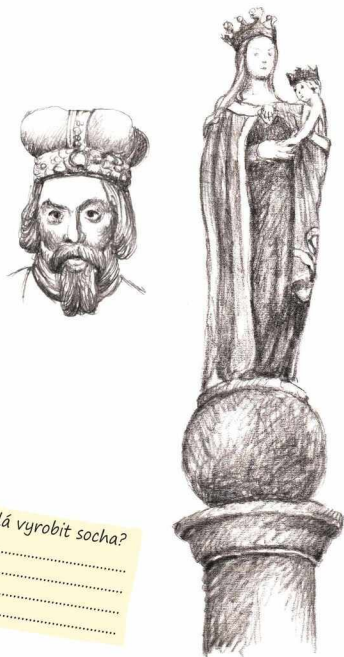
Na radnicích jsou stanovené úřední hodiny. Jaké úřední hodiny platí v obou městech?

Přemysl I. Nošák (Stary Targ)

Procházíme ulicemi města a často si nevšímáme míst, která jsou plná historie. Staré domy, památky, dlážděné ulice jsou jako svědci minulých časů, co vypráví příběhy lidí, kteří zde kdysi žili. Jako by město samo šeptalo o své minulosti.

Jedním z takových míst je Stary Targ s Těšínskou Madonou. Lidé kolem ní procházejí den co den, často bez povšimnutí. A přitom madona tu stojí po staletí, jako by hlídala trh a sledovala život města.

Přemysl I. Nošák (1334–1410), kníže těšínský a vikář Svaté říše římské, byl jedním z nejdůležitějších mužů českého krále Karla IV. a plnil na jeho dvoře důležité diplomatické mise. V pražské dílně Petra Parléře si nechal vyhotovit slavnou sochu Těšínské madony – dnes považovanou za evropský klenot gotiky. Originál se nachází ve sbírkách polského muzea v Těšině (Muzeum Śląska Cieszyńskiego).

Co dělá diplomat?

.....

.....

.....

.....

.....

Z jakého materiálu se dá vyrobit socha?

.....

.....

.....

.....

Alžběta Lukrécie

Leopold Jan Šeršík

Prochaskové

Alois Kaufmann

Josef Božek

Feitzingerové

Rosalie Wiesner

Ida Münzberg

600

1700

1800

1900

2000

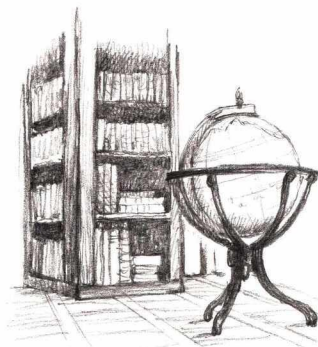
Leopold Jan Šeršník (též Scherschchnik či Szersznik), Plac Teatralny

Těšínská knihovna (Książnica Cieszyńska) je knihovna, ale ne jen tak obyčejná – je to místo plné historie a vzácných knih, ale i dokumentů, rukopisů a starých map.

Knižní sbírky, které shromáždil Leopold Jan Šeršník (1747–1814), se staly základem pro dnešní Těšínskou knihovnu. Šeršník byl významnou postavou v dějinách Těšína. Jako jezuita, vědec a badatel byl vášnivým milovníkem historie. Shromažďoval staré dokumenty, knihy a historické památky, aby se budoucí generace mohly dozvědět o minulosti Těšína a regionu.

Zjisti doma nebo u prarodičů, jakou nejstarší knihu máte ve své knihovně. Vyfoť ji a popiš. Vyhledej na internetu, jaká je nejstarší kniha ve sbírkách Těšínské knihovny (Książnica Cieszyńska). Porovnej ji s tou vlastní.

V textu jste si jistě všimli jména Šeršník. Toto jméno je zaznamenáno ve třech jazykových verzích. Proč?

Viola Alžběta Těšínská (Zámecký vrch)

Na těšínském zámku žila kněžna známá jako smutná kněžna (1290–1317).

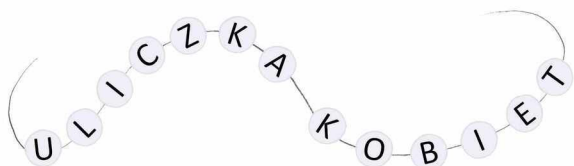
Vzpomeňte si na ni, až se budete procházet po hradním kopci. Ačkoli zemřela mladá a nezanechala po sobě potomky, do historie se zapsala jako dcera prvního těšínského knížete (Měška I. Těšínského), česká a polská královna a manželka Václava III., posledního Přemyslovce.

Dcera, sestra, syn, strýc, prarodiče – kdo se v tom má vyznat? Vytvoř rodokmen. Chceš vědět, odkud pochází tvoje rodina a kdo je kdo? Vytvořit rodokmen nemusí být složité! Je to jako časová mapa tvé rodiny – ukáže ti, odkud jsi, a možná objevíš i super rodinné příběhy.

Ulička těšínských žen

Ženy na začátku 20. století neměly tolik práv jako dnes, měly zato daleko více povinností. Přesto se část z nich dokázala prosadit, ovlivnit dějiny a zanechat stopu, která přežila dodnes. Místo připomínající odkaz žen na Těšínském Slezsku se jmenuje Ulička těšínských žen (Uliczka Cieszyńskich Kobiet).

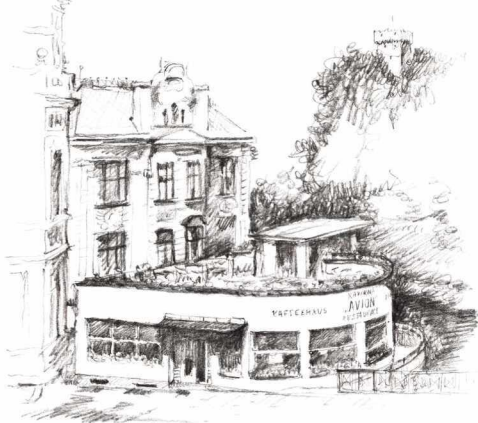

V roce 2019 získala alej dvě patronky. Na jejich počest byly vysazeny magnolie, nejen jako ozdobné stromy, ale hlavně jako symbol paměti. Zjisti, jak se tyto patronky jmenují a kým byly.

Rosalie Wiesner (kavárna Avion)

Na břehu řeky Olzy stála nepřehlédnutelná kavárna Avion. Její majitelkou byla Rosalie Wiesner (1858–1942). Kavárnu navštěvovali lidé různých kultur a vícejazyčné nápisy podtrhovaly multikulturní charakter Těšína. Po dobrých letech však přišly tragické – na začátku druhé světové války byla kavárna zničena.

Co se stalo s Rosalíí Wiesner?
Odpověď najdeš na ilustraci představující Stolperstein.

Víš, co je to font?
Zjistí to.
Navrhni své jméno
v různých fontech.

Rodina Prochasků (Těšínská tiskárna)

První tiskárna byla v Těšíně založena v roce 1806. Tomáš Václav Antonín Prochaska z Prahy je považován za zakladatele tiskařské tradice na Těšínském Slezsku. Tiskárna, druhá nejstarší ve Slezsku, se díky rozsahu výroby a tehdejšímu technickému vybavení stala jednou z největších v celé monarchii. Jednotliví členové rodiny Prochasků řídili tiskárnu téměř 130 let a vydávali knihy, učebnice, kalendáře, noviny...

Ida Münzberg (pamětní deska, ulice Pražská)

Ida Münzberg (1876–1955), těšínská malířka, která žila a tvořila na přelomu 19. a 20. století. Studovala ve Vídni. Umění pro ni bylo způsobem, jak ukázat svět takový, jakým ho cítila – klidný, plný detailů a nálady.

Malovala především portréty a scény z každodenního života. Její obrazy zobrazují svět realistiky, nekřičí barvami, spíše zvou k tomu, aby se člověk na chvíli zastavil a pozorně se zadíval. V době, kdy bylo pro ženy těžké prosadit se ve světě umění, se nevzdala a šla si svou cestou. Dnes je Ida Münzberg příkladem toho, že i když někdo není příliš hlasitý nebo slavný, může po sobě zanechat důležitou stopu v kultuře. Její tvorba ukazuje, že vášeň a vytrvalost mají význam.

Ida dnes – Představe si, že Ida je vaše talentovaná spolužačka. Čím by malovala? (barvy, tablet?) Kde by publikovala své práce? (mural, Instagram, jiná média?) Co by chtěla sdělit?

Rodina Feitzingerových (ul. Havlíčkova)

Rodina Feitzingerových provozovala slavnou tiskárnu, známou především z produkce pohlednic. V době, kdy bylo posílání pohlednic levnější než posílání dopisů a ve městě byla umístěna velká vojenská posádka, se jejich pohlednice dostávaly do tisíců domovů daleko od Těšína. Feitzingerovi používali vlastní fotografie a podporovali rozvíjející se turismus – pozdravy z cest se staly skutečným hitem.

Dnes se už pohlednice z různých míst světa posílají jen zřídka, ale vy máte příležitost vytvořit společnou pohlednici z Těšína. Zamyslete se, co byste na pohlednici umístili a komu byste ji chtěli poslat.

EXPEDICE PŘÍRODA:

Město v přírodě, příroda ve městě

Jiná objevená místa:

.....

.....

.....

.....

.....

LEGENDA

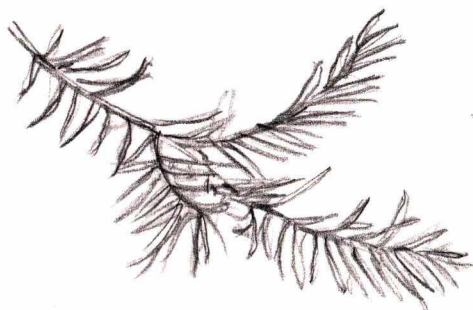

Sady Komenského

Kousek od ruchu města, hned před poliklinikou, se rozkládá parčík - malé zelené srdce, které skrývá víc, než se na první pohled zdá. Mezi stromy, lavičkami a chodníky tu najdeš něco opravdu zajímavého, skupinu kamenů, kterým se říká bludné balvany.

Odkud se zde asi vzaly?

Další zajímavostí je stálezelený jehličnan. Není sice tak starý jak bludné kameny, ale je známý svou dlouhověkostí. Jak se jmenuje?

- a) smrk b) tis c) modřín

Olza

Obě města se rozkládají podél řeky Olzy. V českých atlasech ji najdeš s názvem Olše, avšak její původní název zní Olza a místní jí ani jinak neřeknou.

Je to místo, kde hranice skoro mizí, jen pár kroků po mostě a jsi v druhé zemi.

Vymysli komiks spojený s řekou Olzou. Dodržuj kritéria:

- Využij všechna klíčová slova: lavička, koloběžka, jirovec, datel, zmrzlina
- děj se odehrává v současnosti
- v příběhu vystupují lidé i zvířata

Podchod pod nádražím

Možná se vám zdá, že podchod pod nádražím nepatří mezi místa zajímavá z hlediska přírody. Zde vede příroda dialog s ekologií.

Promyslete, který druh dopravy je více ekologický:
a) silniční b) železniční c) letecká d) vodní

Výhody a nevýhody různých druhů dopravy, doplň k jednotlivým symbolům:

.....

.....

.....

.....

Příroda a relax

Jedním z těšínských mostů je Sportovní lávka, skvělé místo pro reset. Uvědomíš si, že běh, kolo nebo jen rychlá procházka nejsou jen o kondici, ale i o tom, dát hlavě pauzu. Hory v dálce připomínají, že svět je větší než školní povinnosti, testy nebo drama ze skupinového chatu. A Olza, která tam kdesi nahoře pramení, ti nenápadně ukazuje, že i velké věci začínají malým pramínkem.

Seřad' od nejvyšší nadmořské výšky (n. m.)
obce ležící podél řeky Olzy:

Bohumín	Istebna	Pogwizdów
Bukovec	Kaczyce	Návisí
Český Těšín/Těšín	Jablunkov	Třinec
Dětmárovice	Karviná	Vendryně
Hrádek		

Zapiš do rámečku,
do jaké řeky ústí Olza.

Zapiš do rámečku název
místa, kde pramení Olza.

Zahrada dvou břehů

Řeku Olzu lemuje Zahrada dvou břehů.

Vznikla proto, aby spojovala lidi, kulturu i přírodu. Najdeš tu stezky pro pěší i cyklisty, lavičky, místa pro piknik, živou architekturu, spoustu zeleně a výhledů na řeku. Je to ideální prostor, kde si můžeš odpočinout, projít se s kamarády nebo sportem vyčistit hlavu po škole.

Těšínské Benátky

Těšínské Benátky jsou jedním z nejmalebnějších zákoutí Těšína. Nachází se podél Mlýnky, která je ramenem Olzy. Úzký kanál, malebné můstky a domy postavené těsně nad vodou dávají místu jedinečný, skoro pohádkový ráz. A právě proto toto místo získalo přezdívku Těšínské Benátky jako ty italské. Dříve zde stávaly mlýny a malé dílny, které využívaly sílu vody, takže okolí bylo živé a rušné.

Čím se zabývali následující řemeslníci: koželuh, tkadlec, soukeník, kovář? Existují tyto profese i dnes? Jaká znáš současná povolání spojená s využitím vody?

Stejně stromy v různých jazycích. V tabulce jsou uvedeny latinské názvy stromů, které rostou u řeky Olzy.

Doplňte je polsky nebo česky, a možná se vám podaří doplnit celou tabulku.

Porovnejte si výsledky ve skupině.

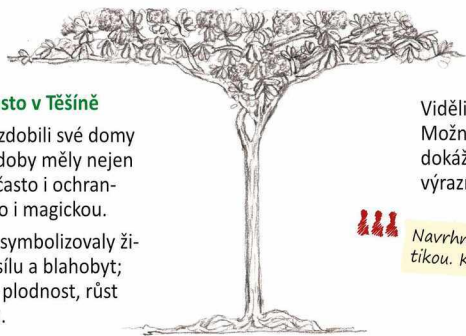
Český název

	Aesculus
	Salix
	Tilia
	Acer
	Fraxinus
	Platanus
	Fagus
	Sorbus
	Corylus

Dům na ul. Nowe Miasto v Těšíně

V minulosti lidé často zdobili své domy přírodními motivy. Ozdoby měly nejen estetickou funkci, ale často i ochrannou, symbolickou nebo i magickou.

Slunce, měsíc, hvězdy symbolizovaly život a světlo; zvířata – sílu a blahobyť; stromy, listy, květiny – plodnost, růst a propojení s přírodou.

Viděli jste už někde podobné ozdoby? Možná vás zaujaly barevné muraly, které dokážou oživit i ta nejšedivější a nejméně výrazná místa ve městě.

Navrhnete mural s přírodní tematikou. Kde by mohl být umístěn?

Parky a zahrady

V parcích a zahradách města lze na jaře najít drobnou, nenápadnou rostlinu. Je to přírodní šperk Těšínska a zároveň symbol celého Těšínského Slezska.

Legenda je příběh předávaný z generace na generaci, kde se realita prolíná s fantazií. Těšíňanka však skutečně existuje. Tato květina roste v různých částech Evropy. Uveď její oficiální název a místa, kde se nejčastěji vyskytuje.